

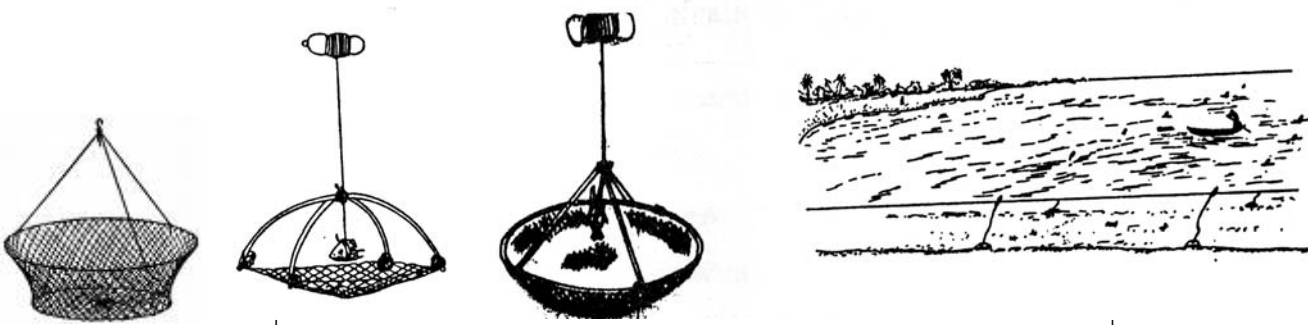
5.4 จันปู ยอปู แร้วปู (Crab lift nets)

เครื่องมือนี้ใช้จับได้ทั้งปูม้า และปูทะเล ขึ้นอยู่กับว่าจะนำไปใช้ที่แหล่งใด ภาคตะวันออกนิยมเรียกว่า **จัน** ส่วนภาคใต้นิยมเรียกว่า **ยอ** หรือ **หยอง** ส่วนแคว้นภาคเรียกเหมือนกัน เป็นเครื่องมือพื้นบ้านที่นิยมใช้กันมานานแล้ว ปูที่ได้ส่วนใหญ่มีขนาดเล็กและขนาดกลาง ใช้คน 1 - 2 คน

จังหวัดที่พบมาก ได้แก่ จังหวัดชลบุรี จันทบุรี ตราด ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช และจังหวัดระนอง

เรือและอุปกรณ์ เรือประมงขนาด 3 - 4 เมตร เป็นเรือพาย หรือเรือแจว ไม่ใช้เครื่องยนต์ แต่บางรายใช้เรือขนาด 6 - 8 เมตร และใช้เครื่องยนต์แบบหางยาวขนาด 3 - 5 แรงม้า

เครื่องมืออวน จันปู ยอปู หรือหยอง มี 2 แบบ คือ แบบรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส และแบบวงกลม แบบแรกพบมากทางภาคตะวันออก จะใช้ไม้ไผ่เหลาให้แบนมีความกว้างประมาณ 1.50 - 2.00 เซนติเมตร ปลายทั้งสองข้างเรียวยาวเล็กลงตามลำดับ ยาว 60 - 70 เซนติเมตร จำนวน 2 อัน แล้วนำมาผูกติดกันเป็นรูปกากบาท ใช้เชือกหรือสายเอ็นขนาด 1.00 - 1.50 มิลลิเมตร ร้อยผ่านขอบเนื้ออวน ขนาดตา 5.00 - 10.00 เซนติเมตร ซึ่งตัดเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส แล้วนำไปซึ่งกับปลายไม้ไผ่เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ซึ่งจะทำให้ไม้ไผ่โค้งขึ้นเหนือพื้นอวนประมาณ 15 เซนติเมตร ตรงมุมอวนทั้งสี่มุม ผูกก้อนหินหรือตะกั่วขนาด 200 กรัม/ก้อน ไว้ที่ปลายไม้ไผ่ เพื่อถ่วงให้จันจมน้ำเร็วยิ่งขึ้น บริเวณกึ่งกลางตรงจุดตัดกันของไม้ไผ่ผูกหลอดขนาดเล็กสำหรับร้อยเหยื่อ หรือใช้เศษอวนปลิวเอทิสลิน ขนาดตา 2.00 - 2.50 เซนติเมตร เย็บเป็นถุงขนาดเล็กสำหรับใส่เหยื่อผูกไว้ตรงกลาง สายทุ่นเป็นเชือกขนาด 2 - 5 มิลลิเมตร ยาวเท่ากับความลึกน้ำหรือประมาณ 3 - 4 เมตร โดย ใช้สำหรับยกจันขึ้นเรือ ผูกที่จุดตัดของโครงไม้ไผ่ ปลายอีกข้างหนึ่งผูกกับทุ่น เพื่อบอกตำแหน่งของจัน

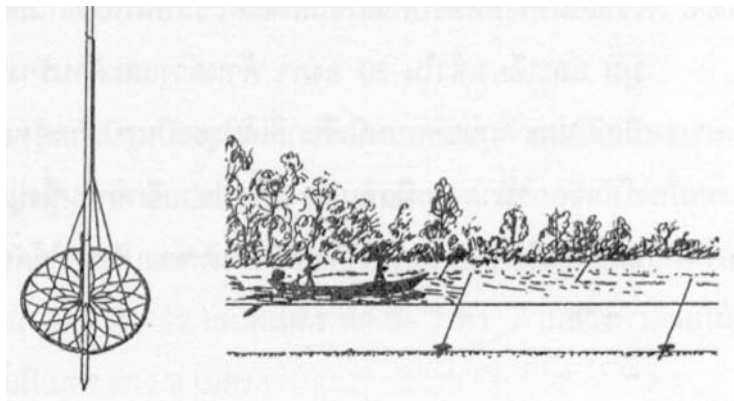
จันปูแบบต่างๆ

วิธีการประมงจันปู

ส่วนจันแบบวงกลม พบมากทางภาคใต้ ขอบทำด้วยเหล็กเส้นขนาด 5 มิลลิเมตร ตัดเป็นรูปวงกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 35 เซนติเมตร ใช้เนื้ออวนขนาดตาอวน 7 เซนติเมตร นำมาเย็บติดกับขอบ หูหรือซุงทำด้วยเชือก หรือเหล็ก ขนาด 3 มิลลิเมตร ยาว 20 เซนติเมตร จำนวน 3 เส้น ปลายหนึ่งผูกกับขอบ ปลายที่เหลือนำมาผูกรวมกันที่กึ่งกลางเหนือตัวจันและทำขอเกี่ยวเหยื่อไว้ด้วย บางแห่งใช้เชือก 3 มิลลิเมตร ซึ่งในแนวเส้นผ่าศูนย์กลาง แล้วผูกเหยื่อไว้ที่จุดศูนย์กลาง สายทุ่นเป็นเชือกขนาด 3 - 5 มิลลิเมตร ยาว 5 เมตร ปลายข้างหนึ่งผูกทุ่นขนาดเล็ก จำนวนจันที่ใช้ 30 - 50 ชุด/ราย

แบบที่เรียกว่า **แร้ว** ขอบแร้วทำด้วยหวาย หรือไม้ไผ่ผ่าซีก หรือเหล็กเส้น ขดเป็นวงกลมขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 35 เซนติเมตร ดักตาข่ายด้วยเชือกหรือเอ็นขนาด 1 มิลลิเมตร และเว้นให้เป็นรูขนาด 5 เซนติเมตร ตรงจุดศูนย์กลาง สำหรับสอดคันแร้วส่วนใหญ่ทำด้วยไม้โกงกางขนาด 3 เซนติเมตร ยาว 2.50 - 3.00 เมตร ปลายข้างหนึ่งเสียบให้แหลม สายยึดขอบแร้วเป็นเชือกขนาด 3 มิลลิเมตร ยาว 1 เมตร จำนวน 3 เส้น แต่ละเส้นผูกกับขอบแร้ว ปลายที่เหลือนำมาผูกรวมกันแล้วต่อเข้ากับเชือกขนาดเดียวกันอีกเส้นหนึ่งยาวประมาณ 1.00 - 1.50 เมตร เชือกเส้นนี้ทำหน้าที่พับและกางแร้ว โดยการปรับให้หย่อนหรือ

ตั้ง เมื่อแ้วถูกทางจะอยู่สูงจากเหนือปลายโคนแ้ว ประมาณ 30 เซนติเมตร บริเวณจุดศูนย์กลางของแ้วจะมีไม้ไผ่เหลาให้แบนยาว 20 เซนติเมตร ใช้สำหรับเสียบหรือหนีบถุงใส่เหยื่อ จำนวนแ้วที่ใช้ 50 - 100 อัน/ราย

เครื่องมือมือแ้วปู

วิธีทำการประมงแ้วปู

วิธีทำการประมง จันทปู ยอบปู แ้วปู ใช้ได้ทั้งในเวลากลางวันและกลางคืน แต่ในเวลากลางคืนต้องมีไฟส่อง เพื่อให้สามารถมองเห็นท่อนหรือคันแ้ว แหล่งประมงคือ บริเวณอ่าวน้ำตื้น หรือบริเวณใกล้ฝั่ง น้ำลึก 1.50 - 3.00 เมตร หรือในบริเวณคลองน้ำกร่อย ลึก 1 - 2 เมตร ก่อนออกทำการประมงจะต้องใส่เหยื่อให้เรียบร้อย เมื่อถึงแหล่งประมงจะทำการปล่อยจันทปูหรือปักแ้ว เป็นแนวตรง จำนวน 1 - 3 แถว แต่ละอันห่างกันประมาณ 10 - 15 เมตร ถ้าใช้ในคลองน้ำเค็มจะห่างมากกว่านี้ พักชั่วคราวจึงเริ่มกู้เรียงตามลำดับ โดยดึงสายท่อนหรือคันแ้วขึ้นมา หากมีปูติดขึ้นมาจะเทลงในเรือแล้ววางใหม่ การกู้จะกู้หลายรอบ ใช้เวลาทำการประมง 2 - 3 ชั่วโมง หรือรู้สึกว่ามีปูจับได้ก็จับได้ปูจึงเก็บเครื่องมือแล่นกลับเข้าฝั่ง

สัตว์น้ำที่จับได้ คือ ปูม้า และปูทะเล

เครื่องมือมือแ้วปู